

Anonymizované znenie

Preklad

C-612/23 – 1

Vec C-612/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

6. október 2023

Vnútroštátny súd:

Oberlandesgericht Düsseldorf

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

21. september 2023

Žalobca, odvolateľ a odporca v odvolacom konaní:

Verbraucherzentrale Berlin e. V.

Žalovaná, odvolateľka a odporkyňa v odvolacom konaní:

Vodafone GmbH

[*omissis*]

vyhlásený 21. septembra
2023

[*omissis*]

**OBERLANDESGERICHT DÜSSELDORF (Vyšší krajský súd Düsseldorf,
Nemecko)**

UZNESENIE

vo veci

Verbraucherzentrale Berlin e. V., [*omissis*] Berlín,

žalobca, odvolateľ a odporca v odvolacom konaní,

[*omissis*]

proti

Vodafone GmbH, [*omissis*] Düsseldorf,

žalovanej, odvolateľke a odporkyňi v odvolacom konaní,

[*omissis*]

20. občianskoprávny senát Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd Düsseldorf) [*omissis*]

rozhodol:

I.

Konanie sa prerušuje.

II.

Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd Düsseldorf) Súdnemu dvoru Európskej únie predkladá túto otázku týkajúcu sa výkladu článku 30 ods. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES zo 7. marca 2002 o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb (smernica univerzálnej služby) v znení článku 1 bodu 21 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/136/ES:

Má sa pod „úvodnou viazanosťou“ chápať len obdobie trvania počiatočnej zmluvy alebo aj zmluvy o predĺžení, ktorá vychádza z aktuálneho vyjadrenia vôle, bola uzatvorená a vykonávaná dlhší čas pred uplynutím počiatočnej zmluvy, ak vo

vzťahu k počiatočnej zmluve obsahuje pozmenené plnenia obchodníka a zákazníka?

Odôvodnenie:

- 1 Žalobca, združenie na ochranu spotrebiteľa s aktívnou legitimáciou, namieta určité správanie žalovanej, poskytovateľky telekomunikačných služieb okrem iného v oblasti mobilných telefónnych služieb, voči existujúcim zákazníkom, ako sa to stalo napríklad v prípade dvoch zákazníkov, a síce zákazníka 1 a zákazníka 2.
- 2 Zákazníci so žalovanou uzatvorili počiatočnú zmluvu s pevným minimálnym obdobím trvania zmluvy. Niekoľko mesiacov pred koncom počiatočnej zmluvy v roku 2018 mali záujem o zmenu tarify (v prípade zákazníka 1 namiesto „Vodafone Red 2016 S“ prechod na tarifu „Vodafone Red L“, v prípade zákazníka 2 namiesto neznámej tarify prechod na tarifu „allnet-Flat Max“), spojenú so – zvýhodnenou – kúpou nového smartfónu a vyššou mesačnou splátkou, a obrátili sa preto na pobočku žalovanej.
- 3 V „dodatočných ustanoveniach k existujúcej zmluve o službách Vodafone“ [omissis] , ktoré v dôsledku toho vyhotovila žalovaná a zákazník 1 ich pod tým istým číslom zmluvy podpísal, bolo síce najprv uvedené:

Rozhodli ste sa pre kúpu nového zvýhodneného smartfónu alebo tabletu pred koncom minimálneho obdobia trvania zmluvy a v súvislosti s tým pre novú zmluvu. Dňa ... [prvý deň po uplynutí minimálneho obdobia trvania počiatočnej zmluvy] začína pre Vašu zmluvu nové minimálne obdobie trvania zmluvy v trvaní 24 mesiacov. (...)

Pod „tarifou“ je uvedené:

Pre zmluvu platí ako doteraz táto tarifa:

Red L so základným telefónom ...,

a teda „nová“ tarifa s „novými“ cenami. Podľa ďalšieho ustanovenia sa zriadil dodatočný rozsah dát ako možnosť len pre „Red L“ už ku dňu podpisu zmluvy. Zákazník 1 dostal hneď nový smartfón, žalovaná ihneď vystavila faktúru na novú tarifu. Žalovaná následne zastávala stanovisko, že obdobie trvania „dodatočných ustanovení“ v trvaní 24 mesiacov nezačína už ich podpisom, ale až uplynutím doby viazanosti počiatočnej zmluvy niekoľko mesiacov neskôr.

- 4 V „Predĺžení zmluvy“ pre zákazníka 2 [omissis] sa uvádza:

Začiatok zmluvy:

13. augusta 2018

Obdobie trvania zmluvy: 26 mesiacov...

V prípade dátumu 13. augusta 2018 ide o dátum návštevy predajne zákazníkom 2. Nový smartfón bol hneď odovzdaný, žalovaná od tohto dňa vystavila faktúru pre tarifu „allnet-Flat Max“. Na námietky zákazníka, že obdobie trvania zmluvy presahuje 24 mesiacov, žalovaná odpovedala, že zvyšné obdobie trvania počiatkovej zmluvy je potrebné pripočítať k 24 mesačnému minimálnemu obdobiu trvania.

- 5 Žalobca tvrdí, že tým je zákazník v rozpore s § 43b prvou vetou Telekommunikationsgesetz [(TKG)] (zákon o telekomunikačných službách) vo vtedy platnom znení, určite však v rozpore s § 309 bodom 9 písm. a) Bürgerliches Gesetzbuch [(BGB)] [o neplatnosti všeobecných obchodných podmienok, ktoré upravujú obdobie trvania určitých zmlúv inou časťou zmluvy na viac ako dva roky] vo vtedy platnom znení viazaný na obdobie viac ako 24 mesiacov. Navrhuje preto

žalovanú zaviazat'

I.

[omissis] aby do budúca v rámci obchodného konania v zmluvách o telekomunikačných službách voči spotrebiteľom upustila od toho,

1.

že v prípade zmeny zmluvy uzavrie dohody, podľa ktorých nová zmluva o telekomunikačných službách má minimálne obdobie trvania 24 mesiacov, ktoré začínajú plynúť až po uplynutí minimálneho obdobia trvania zmluvy predchádzajúcej zmluvy o telekomunikačných službách, [omissis] [tu a nižšie boli vyškrtnuté odkazy na prílohy s dokumentáciou v oboch konkrétnych prípadoch], ak k aktivácii novej zmluvy o telekomunikačných službách má dôjsť už pred uplynutím skoršej zmluvy o telekomunikačných službách, ak to [omissis] vedie k tomu, že sa tým presiahne zmluvné viazanie zákazníka v trvaní 24 mesiacov.

subsidiárne,

že pri zmene zmluvy uzavrie dohody, podľa ktorých nová zmluva o telekomunikačných službách má obdobie trvania dva roky záväzné pre inú časť zmluvy, ktoré začína plynúť až po uplynutí minimálneho obdobia trvania predchádzajúcej zmluvy o telekomunikačných službách, [omissis] ak k aktivácii má dôjsť už pred uplynutím platnosti skoršej zmluvy o telekomunikačných službách, ak to [omissis] vedie k tomu, že sa tým presiahne zmluvné viazanie zákazníka v trvaní 24 mesiacov, pokiaľ v tomto prípade nejde o individuálne dohody.

a/alebo

2.

4

že na faktúrach a/alebo potvrdeniach o zmenách zmlúv k zmluvám o telekomunikačných službách uvádza dátum pre ukončenie minimálneho obdobia trvania zmluvy, ktorým vzniká zmluvná viazanosť spotrebiteľa, ktorá presahuje 24 mesiacov, [omissis]

subsidiárne,

že na faktúrach a/alebo potvrdeniach o zmluvných zmenách k zmluvám o telekomunikačných službách uvádza dátum pre koniec minimálneho obdobia trvania zmluvy a/alebo dĺžku minimálneho obdobia trvania zmluvy v mesiacoch, ktorou vzniká obdobie trvania zaväzujúce spotrebiteľa viac ako dva roky, pokiaľ nejde o individuálnu dohodu, [omissis]

a/alebo

3.

že sa odvoláva na to, že v prípade zmien zmlúv pred uplynutím minimálneho obdobia platnosti skoršej zmluvy o telekomunikačných službách sa pripočíta obdobie trvania zmluvy v trvaní 24 mesiacov, ktoré začína novou zmluvou o telekomunikačných službách k obdobiu trvania ostávajúcemu z predchádzajúcej zmluvy o telekomunikačných službách [omissis].

[omissis]

- 6 Žalovaná navrhuje žalobu zamietnuť. Uvádza, že ide len o predĺženie zmluvy na základe dohody, na ktoré sa neuplatní ani § 43b prvá veta Telekommunikationsgesetz vo vtedy platnom znení, ani § 309 bod 9 písm. a) Bürgerliches Gesetzbuch. Kontrola ako všeobecná obchodná podmienka sa neuskutoční, keďže ide o individuálnu dohodu.
- 7 Landgericht (krajinský súd) napadnutým rozsudkom žalovanú zaviazal podľa subsidiárnych návrhov v bodoch I.1. a I.2. [omissis]. V odôvodnení uviedol: Namietané konania neporušujú uvedené predpisy; tam obsiahnuté zákazy smerovali len voči dĺžke počiatočných zmlúv, nie voči dĺžke nasledujúcich zmlúv – napriek zmenám v obsahu zmlúv. V prípade dohôd však ide o Všeobecné obchodné podmienky, ktoré porušujú § 307 BGB [o neplatnosti všeobecných obchodných podmienok, ak zmluvného partnera v rozpore so zásadou dobrej viery neprímerane znevýhodňujú]; pri preskúmaní, či sú nezákonné, je potrebné zohľadniť dôležitosť § 309 bodu 9 písm. a) BGB.
- 8 Proti tomuto rozsudku sa obaja účastníci konania bránia [v rozsahu], v akom je rozsudok pre nich nevýhodný, [omissis]
- 9 Senát v rámci prvého prejednávania vyhovel odvolaniu žalobcu a odvolanie žalovanej zamietol. Vychádzal pritom zo skutočnosti, že konanie vytýkané žalovanej porušuje uvedené právne predpisy, najmä vtedy, keď sa vykladajú s ohľadom na relevantné smernice. Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor)

tento rozsudok zrušil, pretože z dovtedy predložených podkladov nebolo možné vyvodit', že zmenené vzájomné plnenia sa v zmysle „dodatčných ustanovení v zmluve“ mali začať poskytovať už dňom návštevy pobočky predajne, ba naopak formulácie v dohode uzatvorenej so zákazníkom 1 naznačovali, že k plneniu malo dôjsť až uplynutím viazanosti počiatocnej zmluvy. [Dokument] týkajúci sa zákazníka 2 nepredstavuje samostatnú zmluvnú listinu, ale len potvrdenie zmluvy zo strany žalovanej. V súvislosti s ďalším zistením skutkového stavu bola vec vrátená senátu na nové konanie.

- 10 Senát podrobnejšie zisťoval skutkový stav. [omissis]
- 11 [omissis] [o otázke, kedy by sa so zmeneným vzájomným plnením podľa sporných dohôd malo začať. Vnútroštátny súd – najmä na základe skutočného vykonania dohôd – vychádza z toho, že „dodatčná dohoda“ a „predĺženie zmluvy“ žalovanej s jej zákazníkmi podľa zhodnej vôle oboch zmluvných strán sú účinné už v deň návštevy zákazníkov v predajni žalovanej a mali by sa vykonať.]
- 12 Na základe toho vzniká prejudiciálna otázka. Žaloba je podľa hlavných návrhov odôvodnená, ak namietaný postup porušuje § 43b prvú vetu Telekommunikationsgesetz vo vtedy platnom znení. Toto ustanovenie znie takto:

Úvodné minimálne obdobie viazanosti zmluvy medzi spotrebiteľom a poskytovateľom verejne dostupných telekomunikačných služieb nesmie presiahnuť 24 mesiacov.

Toto ustanovenie preberá článok 30 ods. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES zo 7. marca 2002 o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb (smernica univerzálnej služby) v znení článku 1 bodu 21 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/136/ES, ktorý znie takto:

Členské štáty zabezpečia, aby sa v zmluvách uzavretých medzi spotrebiteľmi a podnikmi poskytujúcimi elektronické komunikačné služby neustanovovala povinnosť úvodnej viazanosti, ktorá presahuje 24 mesiacov.

Odôvodnenie 47 smernice 2009/136/ES k tomu uvádza:

S cieľom využiť v plnej miere výhody súťažného prostredia by spotrebiteľia mali mať možnosť informovanej voľby a zmeniť si poskytovateľov služieb, ak je to v ich záujme. Je veľmi dôležité zabezpečiť, aby tak mohli robiť bez toho, aby im v tom bránili právne, technické alebo praktické prekážky vrátane zmluvných podmienok, postupov, poplatkov atď. To však nebráni uloženiu primeraných minimálnych zmluvných lehôt v zmluvách so spotrebiteľmi.

§ 43b prvú vetu Telekommunikationsgesetz je preto potrebné vykladať v súlade so smernicou.

- 13 Najprv je potrebné poukázať na to, že otázka, od akého okamihu začína obdobie 24 mesiacov, či už okamihom uzatvorenia zmluvy alebo až okamihom dohodnutého začiatku poskytovania služby, v tomto konaní nevzniká. Podľa prvého uvedeného stanoviska by síce konanie žalovanej bolo potrebné v každom prípade namietat', keďže medzi okamihom uzatvorenia zmluvy a dohodnutým uplynutím obdobia trvania zmluvy by určite uplynula doba viac ako 24 mesiacov. Takéto porušenie však nie je predmetom žalobného návrhu.
- 14 Ďalej ustanovenie článku 105 ods. 1 smernice (EÚ) 2018/1972, ktoré nahradilo článok 30 ods. 5 smernice 2002/22/ES, a ustanovenie § 56 Telekommunikationsgesetz v novom znení platné od 1. decembra 2021, ktoré tento [článok] preberá, nemá rozhodujúcu úlohu. Podľa nemeckého práva sa žalobe o upustenie od konania na základe namietaného konania môže vyhovieť len vtedy, ak toto [konanie] bolo protiprávne už v danom čase. Súčasný právny stav sa môže tým stať nepriamo dôležitejší, ak by sa závery zo zmien prostredníctvom novej zákonnej úpravy mali použiť na skôr platnú zákonnú úpravu.
- 15 Čo sa má chápať pod „úvodnou viazanosťou“ je v Nemecku sporné.
- 16 Jeden názor hovorí, že sa tým myslí len „počiatočná zmluva“. Ohraničenie 24 mesiacov teda platí len pre úplne prvú zmluvu. Ak sa zmluva predĺži, toto ohraničenie pre ňu neplatí. To platí tak v prípade, že sa v zmluve – ako bolo upravené od začiatku – pre nedostatok výpovede pokračuje (v tejto súvislosti však z prílohy – bod 1 písm. h) – k smernici 93/13/ES a ustanovenia § 309 bod 9 písm. b) Bürgerliches Gesetzbuch, ktoré preberá dané [ustanovenie] a v súčasnosti z článku 104 ods. 3 smernice (EÚ) 2018/1972 a ustanovenia § 56 ods. 3 Telekommunikationsgesetz v novom znení, ktoré preberá dané [ustanovenie]), ako aj v prípade, že predĺženie obdobia trvania zmluvy sa zakladá na aktuálnom vzájomnom prejave vôle strán. Podľa tohto stanoviska by to malo platiť aj vtedy, ak predĺženie zmluvy zároveň obsahuje zmeny v podmienkach zmluvy o službách a odmene.
- 17 Podľa druhého názoru [omissis], ktorý zastáva senát [omissis], sa pod „úvodnou viazanosťou“ chápe každé minimálne obdobie trvania stanovené aktuálnymi vyjadreniami vôle. Ako vyplýva z odôvodnenia 47 (pozri bod 12 vyššie), spotrebiteľovi by sa v každom prípade po uplynutí prijateľného minimálneho obdobia trvania (ktoré smernica stanovuje na maximálne 24 mesiacov) mala aj z dôvodov hospodárskej súťaže ponúknuť možnosť ukončiť zmluvu. Dôvod uvedený v odôvodnení 47 platí bez ohľadu na to, či pri tom ide o prvotnú zmluvu alebo o zmluvu o predĺžení. Ak by bolo stanovisko zastávané v bode 16 správne, pre trvanie zmlúv o predĺžení, ktoré vznikli aktuálnymi vyjadreniami vôle, by neexistovali jasné ustanovenia o trvaní, a síce ani kedysi, ani dnes, ak – ako uvádza žalovaná – absencia slova „úvodná“ v článku 105 ods. 1 prvej vete smernice (EÚ) 2018/1972 sa voči predchádzajúcemu predpisu klasifikuje len ako redakčná chyba bez obsahového významu. Okrem toho názor uvedený v bode 16 stanovuje význam zmluvných zmien podľa toho, či podľa vnútroštátneho práva

ide len o predĺženie zmluvy (aj keď so zmenami v obsahu zmluvy) alebo o takzvanú „nováciu“ (nové uzatvorenie zmluvy pri úplnom ukončení starej zmluvy), je výklad smernice závislý od vnútroštátneho konceptu. Podľa názoru, ktorý zastáva senát, sa pojem „úvodná viazanosť“ má chápať inak ako tiché predĺženie obdobia platnosti zmluvy, ktoré boli vtedy spomenuté v prílohe – bod 1 písm. h) – k smernici 93/13/EHS a teraz aj v článku 105 ods. 3 smernice (EÚ) 2018/1972. Tým sa vytvorilo jasné vymedzenie regulačných oblastí ako podľa práva Únie, tak aj podľa vnútroštátneho práva [*omissis*]. Absencia slova „úvodná“ v článku 105 ods. 1 prvej vete smernice (EÚ) 2018/1972 voči predchádzajúcemu predpisu sa podľa názoru senátu vysvetľuje tým, že otázka tichého predĺženia je teraz upravená priamo v nasledovných odsekoch.

- 18 Žalovaná tvrdí, že spotrebiteľ si pri predĺžení zmluvy vyžaduje menej ochrany, keďže už pozná spoľahlivosť a proces obchodníka pri uzatváraní zmlúv. Tento argument v prípade predĺženia zmluvy, o ktorom sa má tu rozhodnúť, pri zmene povinností od začiatku neplatí, úplne odhliadnuc od toho, že táto úvaha vzhľadom na odôvodnenie 47 (pozri bod 12 vyššie) neodôvodňuje minimálne obdobie trvania zmluvy dlhšie ako 24 mesiacov.

[*omissis*]